Rekordne vrućine, sve učestalije meteorološke katastrofe, otapanje ledenjaka i rast razine mora, dokazi su razornog djelovanja čovjeka na planet koji se množe, zvone na uzbunu i traže hitnu akciju protiv klimatskih poremećaja.

U manje od godine dana, četiri znanstvena izvješća Ujedinjenih naroda o stanju planeta odjeknula su poput groma i probudila građane cijelog svijeta stvorivši alarmantan pritisak na sudionike konferencije o klimi COP25 koja u ponedjeljak počinje u Madridu.

Rekordne vrućine

Protekle četiri godine bile su najtoplije od početka mjerenja. Srpanj 2019. bio je najtopliji mjesec u povijesti mjerenja te će se ova godina vjerojatno pridružiti i postati peta najtoplija, a možda čak i uspeti na 2. ili 3. mjesto najtoplije, navodi Američka oceanografska i atmosferska agencija (NOAA).

No to je tek početak. Planet je topliji za otprilike jedan Celzijev stupanj u odnosu na predindustrijsko doba. Međutim, ako temperatura nastavi rasti sadašnjim ritmom, zbog emisija plinova s učinkom staklenika, prag od 1,5 stupnjeva, zacrtan Pariškim sporazumom, bio bi postignut između 2030. i 2052. godine, kažu UN-ovi stručnjaci za klimu.

Čak i ako države budu poštovale preuzete obveze o smanjenju emisija stakleničkih plinova, bit će to manje od +3 stupnjeva Celizijevih do kraja stoljeća. A koliko je to razorno ilustrira podatak da svakih pola Celzijevog stupnja više povećava intenzitet i/ili učestalost meteoroloških katastrofa kao što su toplinski val, oluje, suše, poplave.

Osim toga, znanstvenici koji proučavaju nove klimatske modele koji će služiti kao osnova za novo izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) u 2021., govore da će zatopljenje biti još izraženije nego što se ranije predviđalo. Najgori scenarij bilo bi zatopljenje od +7 stupnjeva Celzijevih u 2100. godini u odnosu na prethodni najgori scenarij s porastom +4,8°C.

Katastrofe sve učestalije

U Europi strašne vrućine više nisu iznimka, Sibirom i Australijom haraju užasni požari, ciklon Idai pogađa Mozambik, a Venecija se suočava sa sve katastrofalnijim plimnim valovima.

Iako je neku specifičnu katastrofu teško pripisati klimatskim poremećajima, njihova sadašnja učestalost, odnosno ekstremnost potvrđuje znanstvena predviđanja. A znanstvenici predviđaju da će budućnost biti još mračnija.

Uz rast temperature od +1,5°C, epizode jakih kiša bit će sve učestalije, sve jače i/ili obilnije, kaže IPCC. Očekuje se i sve veća učestalost i sve jači intenzitet suša.

Nadalje, zagrijavanje planeta za čak i dodatnih pola Celzijevog stupnja izazvalo bi "jasne" negativne posljedice. Primjerice, bude li ispoštovan minimalni cilj Pariškog sporazuma globalnog rasta temperature za najviše +2°C, cikloni, uragani ili tajfuni postat će snažniji i cikloni će harati u kategorijama 4 i 5.

Phoca PDF

Previsoke emisije CO2

Prema UN-ovu izvješću objavljenom ovaj tjedan, emisije CO2 prosječno su rasle za 1,5 posto na godinu u posljednjih deset godina i nema nikakvih nagovještaja usporavanja, a zapravo bi se zagrijavanje trebalo usporavati za 7,6 posto na godinu od 2020. do 2030. ako se svijet nada ispoštovati granicu od +1,5°C.

Krajem 2018. godine, glavni staklenički plinovi premašili su nove rekordne koncentracije u atmosferi, a posebno CO2, s 407,8 ppm.

Posljednji put kada je Zemljina atmosfera imala takav postotak CO2 "bilo je prije 3 do 5 milijuna godina: temperatura je tada bila 2 do 3 stupnja C viša nego danas, a razina mora bila je za 10 do 20 metara viša od sadašnje", navodi Svjetska meteorološka organizacija.

Led se topi, raste razina mora

IPCC kaže da je razina mora narasla za 15 cm u 20. stoljeću. Taj se ritam ubrzava i razina oceana nastavit će rasti stoljećima i prijetiti niskim naseljima na obalama gdje će do 2050. godine živjeti više od milijarde ljudi.

Čak i ako svijet uspije snažno smanjiti emisije stakleničkih plinova, rast oceana mogao bi iznositi između 30 i 60 cm do 2010., odnosno od 60 do 110 cm ako emisije nastave rasti.

Razlog tog rasta uglavnom je topljenje ledenjaka. Dvije ledene kalote na Antarktiku i Grenlandu gubile su prosječno 430 milijarda tona svake godine od 2006., a ledena kora Arktika smanjuje se također i brojni planinski ledenjaci mogli bi nestati.

Ugroženo milijun vrsta

Čovjek nije odgovoran samo za klimu. Njegova eksploatacija prirodnih izvora dosegnula je dosad neviđenu razinu, ponajprije radi prehrane broja stanovnika planeta koji raste, a istodobno priroda se urušava brže nego ikada prije.

Poljoprivredne prakse, eksploatacija šuma, onečišćenje... Stručnjaci za bioraznolikost pri UN-u (IPBES), kažu da je uništeno 75 posto kopnenog okoliša, odnosno 66 posto morskog. Posljedica je da bi moglo nestati milijun životinjskih i biljnih vrsta, a mnoge od njih tijekom sljedećih desetljeća.

(Hina)

Phoca PDF

Phoca PDF